

Oranje boven, Oranje boven

Zeeland kleurt Oranje. Al eeuwenlang. En nog altijd halen we onze hoeden en slingers tevoorschijn als de koninklijke hoogheden een glaasje oranjebitter komen drinken. Of, heel hedendaags, we willen een selfie met koningin Máxima. In dit jubileumjaar van Zeeuws Weerzien laten we ons Oranjehart kloppen.

door Jan van Damme

Het moet ergens halverwege de jaren zestig zijn geweest. Koningin Juliana kwam naar Zeeuws-Vlaanderen. Het bericht gonsde door het dorp. De Groe in mijn geval, maar het zal in Sluis of Sintepier niet anders zijn geweest. De koningin kwam. Het was voorjaar, bijna zomer. Ze bracht mooi weer mee. Op mijn katholieke Sint Antonius-schooltje werden er niet al te veel woorden aan vuil gemaakt. We moesten ons opmaken om met de hele school – rond de vijftig leerlingen – voor het gemeentehuis aan de Traverse te gaan staan. Daar zou hare majesteit voorbij rijden.

Stomverbaasd

Tot mij drong maar een klein deel door van de voorbereidende uitleg. Ik was dan ook stomverbaasd toen we aan het begin van de middag ook de andere scholen van het dorp op het pleintje voor het gemeentehuis aantreffen. Dat hadden ze er niet bij gezegd, dacht ik. Wij, de katholieken, werden getalsmatig opeens een kleine minderheid door de veel talrijker protestanten en openbaren.

Dat temperde de feestvreugde nogal. We klitten wat bij elkaar, namen braafjes de uitgedeelde rood-wit-blauwe vlaggetjes in ontvangst en keken sceptisch naar de geserveerde ranja. Ranja, hoe verzonnen ze het. Ik weet niet goed hoe het de andere scholen verging, maar ook van

hun kant herinner ik me niet veel kabaal.

Toetersignaal

De grootste verrassing voor mij was nog wel het toetersignaal dat opeens vanaf de torentrans klonk. Verroest, ze hadden een uitkijk op de protestantse kerk gezet. En die liet nu horen dat de koningin in aantocht was. De meesters – juffen waren er niet – stelden ons in rijen op. En zwaaien hè jongens, en zwaaien als ze voorbij rijdt. Iedereen keek in de richting van smederij Cijssouw, daar moest ze opduiken. En waar je anders hoort dat je uren moest wachten om een koninklijke glimp op te vangen, hier dook de limousine op voor we goed en wel in het gelid stonden. De dorpsomroeper op de toren had het goed gezien.

Geritsel

Hare majesteit zat in een open automobiel, op de achterbank. Haar chauffeur had het besef om een beetje vaart te minderen. Wij wapperden enthousiast met onze papieren vlaggetjes. Ik ook. Er werd niet gezongen, niet gejoeld, niet geroepen. Ik herinner me alleen het geritsel van de vlaggetjes. De koningin zwaaide vanonder een breedgerande hoed. Ik denk dat ze glimlachte, ze moet het gevoel gehad hebben dat ze een stomme film binnenreed. Nog voor de laatste vlaggetjes waren gepasseerd, gaf haar chauffeur een dot gas. Vroem. De boot in Breskens lag al in de fuik.

Bejaardendefilé

Een Zuid-Bevelands echtpaar poseert met koningin Juliana tijdens het bejaardendefilé dat op 23 juni 1964 voor Paleis Soestdijk werd gehouden. Een oproep op de Facebook-pagina 'Dorpskrant Ovezande' leverde op dat dit Maatje Schijf en Pier Spelier uit Ovezande zijn. Ongeveer 1300 bejaarden uit heel Nederland waren er op af gekomen. In 1952 nam het nationaal comité voor de ouderenzorg het initiatief voor dit defilé. Dat was overzichtelijker dan het jaarlijkse defilé op koninginnedag, waar in 1964 een recordaantal van 120.000 mensen aan deelnam. | Foto ANP

We gingen met vakantie

Vakantie? Dat was lang iets voor rijke mensen. Pas na 1955, toen iedereen een of twee weken betaald verlof kreeg, werd het ook voor werkmensen normaler om eropuit te gaan. Ontspannen op het strand met een eigen strandhokje. Op pad in eigen land of naar de Belgische kust. Vanaf 1960 kwam het reizen in opkomst. Met auto, touringcar, trein en vanaf de jaren zeventig ook per vliegtuig. Ons zomer-

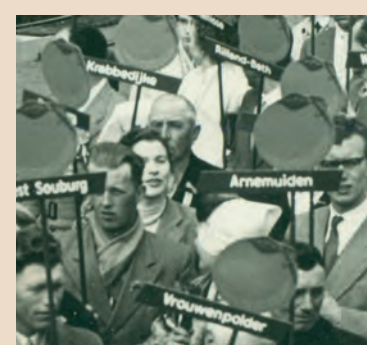
nummer staat in het teken van vakantie en reizen. Wie heeft er nog herinneringen aan de eerste vakantietrip? Hoe spannend was het om je paspoort bij de grens te laten zien of met de bus dwars door Duitsland naar de Alpen te rijden? Stuur uw herinneringen aan de redactie Zeeuws Weerzien, postbus 33, 4350 AA Veere of mail naar redactie@zeeuwsweerzien.nl

Van kamerling tot kamerheer

Pagina 3

Zeeuwse parade voor Soestdijk

Pagina's 8 en 9

Troost van de vorstin

Pagina 11

Goede zorg begint met een verhaal

Wil je verhalen lezen van onze cliënten en medewerkers? Kijk op www.svrz.nl

T. 0900-7879777 | zorglijn@svrz.nl | www.svrz.nl

MONDIAL MOVERS
Vogel Verhuizingen

Woningontzuiming met zorg!

Dat doen ze ook!

Wist u dat Mondial Vogel Verhuizingen ook zorgvuldige woningontzuimingen verzorgt voor ouderen, mindervaliden en hulpbehoevenden na hun verhuizing en voor nabestaanden na een overlijden?

- Leegruimen van woning of verzorgingskamer
- Alle werkzaamheden conform opleveringseisen
- Verwijderen vloerbedekking
- Tijdelijke opslag inventarisgoederen en/of persoonlijke spullen
- Afvoeren inventarisgoederen op milieuverantwoorde wijze
- Eindschoonmaak

0118-612669
info@vogel-verhuizingen.nl

Monuta
Adrienne Klein
De steun bij ieder afscheid.

Elke uitvaart is uniek, want ieder mens is uniek...

Maar soms zijn uitvaarten anders dan gebruikelijk, doordat protocol, ceremonieel of veel mediabelangstelling een belangrijke rol spelen. Maar ook wanneer een groot aantal gasten de uitvaart bezoekt, is het anders dan gebruikelijk. Monuta heeft een Expert Team dat in nauwe samenwerking met partijen als defensie, politie, brandweer en gemeenten dergelijke uitvaarten begeleidt. Staatsuitvaarten en uitvaarten van bekende personen (regionaal of landelijk) worden door het Team zo begeleid, dat de naasten van de overledene altijd de tijd en ruimte krijgen om afscheid te nemen.

Ook voor uitvaarten van veteranen zijn er (indien de overledene dat zelf wenste of wanneer zijn/haar nabestaanden dat op prijs stellen) mogelijkheden van extra ceremonieel. Zo kan op de rouwbrief een logo komen van het krijgsmachtdeel, het veteraneninsigne of de veteranenvereniging waarvan de overledene lid was. Ook kunnen de onderscheidingen in de juiste volgorde worden geplaatst en kunnen de aanwezige militairen en veteranen via een traditionele signaal taptoe een eregroet brengen. Ook kan ervoor worden gekozen om de kist te bedekken met de Nederlandse vlag en kan de veteranenvereniging waar de overledene lid van was een rol vervullen.

Nederland telt ruim 115.000 veteranen. De erkenning en waardering voor militairen met de veteranenstatus groeit in Nederland. Speciaal hiervoor is er daarom in Loenen een veteranenbegraafplaats opgericht. Op deze prachtige plek op de Veluwe kunnen veteranen, en hun partner, worden

begraven. Ook is er de mogelijkheid om een urn bij te zetten of de as uit te strooien op een speciaal strooiveld.

Tevens kan Monuta Adrienne Klein een veteranenuitvaart verzorgen. U kunt ons altijd om meer informatie vragen door ons te bellen; of bezoek de website van Monuta.

Monuta
Adrienne Klein

0118-412 760
www.monutaadrienneklein.nl
De steun bij ieder afscheid

Zeeuwse
ALMANAK

Feestmuts!

Koninginnedag, toen nog, een reden om je als kind geweldig op te verheugen. De intensief geëfende liederen zingen tijdens de aubade op het pleintje voor het stadhuis, met deftige mensen op het bordes. Feestelijk uitgedost in je mooiste jurk met gekrulde haren en vlaggetjes in onze handen. En dan, dan ging je meedoen met de spelen die door een enthousiast Oranje-comité waren georganiseerd. Samen met vriendinnetjes hadden we een bijzonder hoofddekseel in elkaar geknutseld: een hoed met slingers, gemaakt van een conservenblik. Gaatjes erin om het elastiek door te doen, elastiek rond je kin en zo bleef het ding op je hoofd. Crêpepapier, dat was veel gebruikt, rood-wit-blauw oranje! Helaas ontdekte een stel knulletjes dat je de meiden kon pesten door een klap op hun hoed te geven, au...au... Toen was het eigenlijk niet zo leuk meer. Zeker niet toen het ook nog ging regenen en het crêpepapier onze haren en gezichten kleurde. Dat was niet zo feestelijk als we hadden gedacht. Maar 30 april bleef jarenlang een onvergetelijke dag!

Colofon

Zeeuws Weerzien is een gratis krant vol verhalen over het Zeeland van de vorige eeuw. Om zelf te lezen, maar vooral als aansporing om samen met anderen herinneringen op te halen. De krant verschijnt 4x per jaar in een oplage van 40.000 exemplaren en wordt verspreid in heel Zeeland: in de vestigingen van Bibliotheek Zeeland, zorg- en welzijnsinstellingen, gemeentehuizen, musea, boekhandels, bij een aantal huisartspraktijken en bij diverse lokale ondernemers zoals supermarkten. Een actueel overzicht van distributiepunten evenals een digitale versie van de krant, treft u aan op onze website Zeeuwsweerzien.nl.

Uitgever
Stichting Zeeuws Weerzien:
Voorzitter Frans van de Velde,
Postbus 33, 4350 AA Veere;
zeeuwsweerzien.nl;
secretariaat@zeeuwsweerzien.nl

Redactie
Peter de Jonge (hoofdredacteur),
Margreth Ernens (website, eindredactie),
Allie Barth, Peter Blom (Zeeuws Archief),
Jan van Damme, Jan Dirk van Scheijen,
Wim van Gorsel (ZB) Bibliotheek van Zeeland),
Mieke van der Jagt, Louis Kesteloo (puzzel),
Albert Kort, Jopie Meerman-Ottevanger,
Danker Jan Oreel (cartoon),
Ans van Nieuwenhuijze, Ali Pan-kow,
Willem Staat, Peter Verduren,
Rinus Willemsen (column).

Vormgeving
Leo Minnaard
Illustratie voorpagina
Doeken van Yan/
Maryanne van Winden
Drukwerk
Meulenberg Media
Advertentieverkoop
adverteren@zeeuwsweerzien.nl
Distributie
Truus Sepers:
distributie@zeeuwsweerzien.nl
Leesbijeenkomen
Rina Ceva
leesteam@zeeuwsweerzien.nl
Projectcoördinatie
Hanneke de Vroe
redactie@zeeuwsweerzien.nl

Bij het samenstellen van deze krant is met zorg getracht alle rechthebbenden m.b.t. beeld- en archiefmateriaal te achterhalen. Mochten personen of instanties desondanks van mening zijn dat (foto) rechten zijn geschonden, dan kunnen zij zich wenden tot de redactie via redactie@zeeuwsweerzien.nl

Verdwenen beroepen: kamerheer

Kamerling werd kamerheer

Als beroep is het verdwenen, maar als functie bestaat het nog steeds: kamerheer. Helemaal in de geest van de moderne tijd is de huidige Zeeuwse kamerheer een vrouw: Danny Hollestelle, directeur van de Koninklijke Hollestelle in Goes.

door Wim van Gorsel

Traditioneel was kamerling een functie aan het koninklijk hof. Aanvankelijk had hij de leiding over de koninklijke slaapkamers. Het werd echter langzamerhand een erepositie, toegekend aan edelen als teken van gunst, en uiteindelijk ook aan burgers: de kamerheer. De feitelijke taken van een kamerling werden overgenomen door een kamerdienaar, kamerjonker of kamenier. In elke provincie heeft de koning nu een kamerheer. De kamerheren bieden ondersteuning en advies bij de voorbereiding en uitvoering van koninklijke bezoeken aan hun regio's. Verder nemen zij deel aan grote evenementen en recepties zoals Koningsdag, Prinsjesdag, Nieuwjaarsrecepties en staatsbezoeken. Zij vergezellen daarnaast de nieuwe ambassadeurs naar Paleis Noordeinde bij het aanbieden van de geloofsbrieven. Ook vertegenwoordigen zij de koning bij regionale evenementen zoals huwelijksverjaardagen of begrafenissen. Om voor kamerheer in aanmerking te komen dient men veel kennis te hebben van de eigen regio en te beschikken over een uitgebreid netwerk. De functie van kamerheer is onbezoldigd, hij/zij ontvangt dus geen salaris. Het is vooral een protocollaire functie, die iemand tot zijn zeventigste kan vervullen.

Bijzonder eervol

Het als bijzonder eervol geziene kamerheerschap was een functie die lange tijd vooral was voorbehouden aan personen met een adellijke achtergrond. In de jaren vijftig en zestig werd de functie in Zeeland vervuld door baron Collot d'Escury uit Kloosterzande. Nadat deze in 1968 samen met zijn vrouw dodelijk

Koningin Beatrix tijdens een werkbezoek aan Zeeuws-Vlaanderen in Aardenburg. Links burgemeester (later kamerheer) Asselbergs en rechts de heer Cuelenaere; op de achtergrond kamerheer ir. M.A. Geuze, 2 juli 1985. Foto: C. de Boer/Dagblad De Stem. | Bron: ZB/Beeldbank Zeeland, rec.nr. 7361

verongelukte in Frankrijk, werd hij opgevolgd door ir. Geuze uit Poortvliet. Zoon Marinus Geuze vertelt: „Ik kan me herinneren dat het 'uniform' loodzwaar was, en dat het niet of nauwelijks werd gedragen in de functie als Kamerheer. Het hing op zolder in De Zandhoeve in Poortvliet.”

Over het algemeen was er veel lof vanuit het Koninklijk Huis voor de Zeeuwse kamerheren. Zo prees koningin Juliana ir. Geuze uitgebreid na een streekbezoek in 1976 aan het eiland Tholen. „Mijnheer Geuze, hartelijk bedankt. 't Was weer geweldig, zoals we van u gewend zijn.”

Na het afscheid van Geuze in 1988, werd het stokje overgenomen door de Middelburgse advocaat mr. J.J. van der Weel.

'Kritiek'

Eén keer was er 'kritiek' vanuit het Hof. Dat overkwam Jack Asselbergs, oud burgemeester van Sluis en Schouwen-Duiveland in 2009, toen hij koningin Beatrix bezocht in Huis ten Bosch. „Mijnheer Asselbergs, bij

onze eerste ontmoeting hebt u als burgemeester een zeer grote fout gemaakt”, zei de vorstin. Jack Asselbergs verstijfde en zag de hoop op een aanstaand Kamerheerschap in rook opgaan. „Majesteit”, stamelde hij, „zou u mij alsjeblieft willen vertellen wat ik verkeerd heb gedaan?” Toen herinnerde ze Asselbergs aan het feit dat hij bij de vijftigste herdenking van de Watersnoodramp (2003), toen ze een eindje van het monument naar het museum moesten lopen, haar zomaar een arm had gegeven. Zonder daar eerst

toestemming voor te vragen. Jack Asselbergs bood vele malen zijn excuses aan en zei dat het een goedbedoelde intuïtieve handeling moest zijn geweest vanwege het gladde wegdek. Beatrix stelde Asselbergs echter gerust: „Mijnheer Asselbergs, ik stelde het juist zeer op prijs.” Kort daarna werd Asselbergs gevraagd Kamerheer voor Zeeland te worden en mocht hij de koningin, en later ook de koning begeleiden bij hun bezoeken aan Zeeland. Asselbergs zou het Kamerheerschap tien jaar naar volle tevredenheid uitoefenen.

Danker Jan Oreel

Als het maar Oranje is...

M.A. Geuze begroet Prinses Margriet. | Foto archief familie Geuze

Een 'geweun wuuf' zonder kroon

door Jopie Meerman

Joke Etienne (77 jaar) werd op 18 februari 1947 geboren in de op één na koudste winter van de twintigste eeuw. Net als prinses Marijke, die kwam 's morgens ter wereld in een paleis, Joke gewoon in een gezin in Oud-Vossemeer. Maar dat maakt haar niet minder bijzonder. Omdat Joke namelijk op dezelfde dag is geboren als prinses Marijke (later Christina genoemd) viel haar als kind de eer te beurt koningin Juliana te mogen ontmoeten. De vorstin bracht in augustus 1950 samen met prins Bernhard een tweedaags bezoek aan Zeeland. Ze gingen eerst naar Tholen, Oud Vossemeer en Sint-Annaland.

Geschenken

Joke mocht tijdens dat bezoek koningin Juliana bloemen geven. Zelf kreeg ze al op haar bijzondere geboortedag geschenken van het koninklijk huis. Joke stuurt een foto van een

armband. „Eerst was het een servetring”, vertelt ze, „en ik kreeg een doopjurk. En ook een kinderwagen en een polis van 10 gulden.” Van het moment dat ze bloemen mocht geven weet ze niet zoveel meer af. „Ik was nog jong. Wat ik me wel herinner is dat ik, omdat mijn moeder ziek was, door een meneer van het gemeentehuis werd opgehaald. Ik was heel mooi gekleed met een witte jurk en een witte strik in mijn haar en rond mijn taille een rood-wit-blauw lint. Mijn moeder vertelde later dat ik op de vraag of ik de koningin had gezien, had gezegd: 'Het was een geweun wuuf. Ze had niet eens een kroon op.' Later kwam de burgemeester, mr. J. Versluijs bij ons thuis de foto van die dag brengen. Met een cadeautje voor mij: twee rollen King pepermunt! De foto heeft jarenlang in de kamer gehangen.”

Band

Joke trouwde met Toon de

Joke Etienne (in de cirkel in de auto) biedt de koningin bloemen aan. | Foto: Archief Joke Etienne

Klerck uit Nieuw-Vossemeer. En het is mooi te weten dat de Oranjes ook toen in hun leven bleven.

Toon de Klerck was in dienst bij de Koninklijke Marechaussee en tot zijn functioneel leeftijdsontslag heeft hij taken

verricht ter bescherming van het koningshuis. Het echtpaar De Klerck - Etienne woont nu in Kruiningen.

Wonen in het 'rookbom-huis'

door Albert Kort

Het staat me nog bij als de dag van gisteren: 10 maart 1966, de dag waarop Beatrix met Claus trouwde. Een belangrijk gebeuren waar wij op school al weken op werden voorbereid. Het moest een groots evenement worden, zo liet de meester ons weten, waar de Marius-school in Goes zich van haar beste kant moesten laten zien.

En dat gebeurde dan ook: gehuld in een 'passende' trui met een oranje sjerp trokken we op de bewuste dag naar het Hollandia-veld om daar aan allerlei spelletjes deel te nemen. Touwtrekken, zaklopen, hardlopen, liedjes zingen: je kon het zo gek niet bedenken of het stond wel op het programma. Na de prijsuitreiking aan het einde van de dag werd het Wilhelmus gezongen, waarna we naar huis mochten. Ik kon mijn geluk niet op, toen een dag later op school iedere leerling op een beker werd getrakteerd waarop het huwelijkspaar was afgebeeld. De beker heeft wonder boven wonder alle verhuizingen overleefd. In 1966 had ik er nog geen idee van dat het huwelijk tussen de kroonprinses en 'die Duitser' voor zó veel opschudding had gezorgd. Toen ik negen jaar later in Amsterdam ging studeren en mijn intrek nam in een kamertje in een gebouw aan de Raadhuis-

straat, kreeg ik van de eigenaar te horen dat uit één van die kamers daar de rookbom naar de koets van het echtpaar was gegooid.

Beker | Collectie Albert Kort

Dit incident zou, zo bleek later, de eerste barst in de troon van het Oranjehuis zijn. De politiek echter was voor mij op dat moment een ver-van-mijn-bed-show. Ik hield me bezig met heel andere dingen zoals de vraag wie er deze week op nummer één stond in de Top 40 van Radio Veronica. En wie zou de WK-voetbalfinale dat jaar winnen: Engeland of Duitsland? Ik juichte omdat de Engelsen in de verlenging met 4-2 zegevierden. Maar waarschijnlijk om een heel andere reden dan die van enkele familieleden van mij, van wie er één schamper opmerkte: 'Net goed voor die Duitser die met onze kroonprinses getrouwd is'. Pas veel later besepte ik wat hij met die woorden had bedoeld.

Amsterdam 1966. | Foto uit boek 'Jaren zestig'

Veerboot Prinses Juliana voor het traject Vlissingen - Breskens. Gebouwd door de Rotterdamsche Droogdok Mij. (RDM), in 1932 in de vaart gekomen. Bij het begin van de Tweede Wereldoorlog, op 17 mei 1940, werd het schip tot zinken gebracht in Breskens. | Beeldbank Zeeland rec nr 127154. Collectie Steketee

Veerboten kregen koninklijke namen

door Peter de Jonge

De meeste Zeeuwen weten niet beter of de veerboten van de Provinciale Stoombootdiensten (PSD) in Zeeland hadden een koninklijke naam. Toch is dat niet altijd zo geweest. In 1927 werd de eerste koplader gebouwd, die Koningin Wilhelmina werd gedoopt. In Vlissingen en Breskens werden daarvoor speciale fuiken aangelegd en konden auto's eenvoudig geladen en gelost worden. Daarna volgden de 'Oranje-boten' elkaar snel op. De Prinses Juliana (1931), de Prins Hendrik (1932), de Prins Willem I (1933), de Koningin Emma (1933) - tegenwoordig afgemeerd in de Stadshaven Vlissingen als hotelboot - gevolgd door de Koningin Juliana (1949), Prins Bernhard (1950), Prinses Beatrix (1958), Prinses Irene (1960) en Prinses Margriet (1964).

Wie de naam op de scheepsromp had gemist werd daar tijdens de overtocht wel aan herinnerd. In de passagiersruimte, waar koffie, broodjes kroket, gehaktbal en niet te vergeten in de winter erwtensoep werd geserveerd, hing het portret van de naamgever.

In 1968 zorgde de Prinses Christina voor een revolutie door als eerste dubbeldeksveerboot in Nederland in de vaart te komen, gevolgd door de Prins Willem-Alexander in 1970. Daarna volgden de Prinses Juliana (1986), de Koningin Beatrix (1993) en de Prins Johan Friso (1997). Op 14 maart 2003, toen de Westerscheldetunnel in gebruik werd genomen, werden nog eenmaal auto's vervoerd tussen de laatste gescheiden 'overkanten' van de provincie.

Met dank aan PSDnet

Een rijtje eerste stenen voor Het Zilveren Schor worden op 22 april 1965 onder toezien oog van H.K.H. Prinses Beatrix en met assistentie van uitvoerder A. Leenhouts gelegd door vier Zeeuwse kinderen: Leuntje Schroevers (11 jaar) en Janna Schets (14 jaar) - leerlingen van de bijzondere en openbare lagere school in Arnemuiden, Dirk Albregtse (17 jaar, Breskens) en Wim Segeler (18 jaar, Vlissingen) - beiden van zeehospitium Zonneveld in Oostkapelle. | Beeldbank Zeeland, foto Jacqueline Midavaine, ZB | Beeldbank Zeeland, rec. nr. 101819

In de jaren zestig van de vorige eeuw verrees aan de oevers van het Veerse Meer een voor jongeren bestemd ontmoetingscentrum met een oranje randje. Het Zilveren Schor was een koninklijk cadeau aan de Nederlandse jeugd.

door Jan Dirk van Scheyen

Toen koningin Juliana en prins Bernhard vijftienvijf jaar getrouwd waren, werd voor hen een landelijke inzameling op touw gezet. Het grootste deel van dit Nationale Geschenk bestemde het zilveren koningspaar voor de oprichting van twee jeugdcentra, in Apeldoorn en Arnemuiden. Het Zilveren Schor in Arnemuiden met zijn opvallende piramidevormige daken werd gebouwd op de schorren van de Oranjepolder, een Kroondomein en dus eigendom van het Koninklijk Huis. In april 1965 hielp prinses Beatrix met het leggen van de eerste steen en haar moeder stelde het centrum aan de Zilveren-

Koninklijk op kamp

schorweg 1 twee jaar later, in mei 1967, feestelijk in gebruik.

Welzijn van de jeugd
Veel activiteiten in Het Zilveren Schor stonden in het teken van bevordering van het welzijn van de jeugd. Het centrum was jarenlang eigendom van de Stichting Jantje Beton. In de loop der jaren werd die functie verbreed naar alle leeftijdsgroepen en bood het centrum naast jeugdkampen ook onderdak aan conferenties, congressen, reünies, vergaderingen en familiefeesten. Het gebouw was tevens een geliefde locatie voor schoolkampen. Als HBS-leerling logeerde onze redacteur Ali Pankow twee maanden vóór de officiële opening in Het Zilveren Schor tijdens een congres voor redac-

teuren van schoolkranten. „Wat was het er vochtig en koud”, herinnert Ali zich, „maar wat apart waren die slaapzolders met piramidedaken en die lange glazen gangen.”

Oud en gedateerd
In de eenentwintigste eeuw fungeerde het complex nog een tijdje als toeristische groepsaccommodatie. In 2015 viel Het Zilveren Schor, inmiddels oud en gedateerd, ten prooi aan de slopershamer. Aan de Zilverenschorweg bevindt zich tegenwoordig Harbour Village Het Zilveren Schor, een poepsjiek vakantieresort waar je een exclusieve vakantievilla aan het water kunt kopen voor een bedrag dat een gemiddelde schoolkrantredacteur zou doen duizelen.

Foto onder: In september 1970 brachten koningin Juliana en prinses Beatrix een onofficieel bezoek aan Het Zilveren Schor. De pers was niet welkom. Maar de PZC had lucht gekregen van het geheime bezoek en stuurde er een fotograaf op af met de opdracht om het bliksembezoek van eerbiedige afstand vast te leggen. Het gezelschap werd opgeschrikt door het geluid van ratelende camera's en kijkt in de richting van de fotograaf. Op de PZC-redactie werd gediscussieerd over de vraag of je foto's mocht afdrukken die waren gemaakt terwijl de pers was verzocht buiten de grenzen van het centrum te blijven. De keurige en doorgaans volgzame courant was voor deze gelegenheid een keertje rebels. | Foto: PZC 19 september 1970

Sneeuwwitje en de zeven dwergen

door Ans van Nieuwenhuijze

Lichtelijk gebelgd was ik. Als één van de langste meisjes van de klas was mij de rol toebedeeld van één van de zeven dwergen.

Dat ik Sneeuwwitje niet kon zijn, was wel heel duidelijk: Silvia die in een hogere klas zat en uit een groot gezin kwam, mocht de trouwjurk van een oudere zus aan en er was geen speld tussen te krijgen dat zij de hoofdpersoon zou zijn. Iedereen

Vlak voor ons huis aan de haven in Brouwershaven. | Foto: Archief Ans van Nieuwenhuijze

was het daar mee eens. Plaats van handeling was Brouwershaven en wel op Koningsinnedag 1959. Het thema van de optocht was sprookjes. Of dat alleen voor onze openbare lagere school gold of voor de hele optocht weet ik niet. Ook niet hoe de andere onderdelen van de optocht waren en wat zij verbeeldden. Ik was negen jaar en met de organisatorische onderdelen hadden wij als leerlingen natuurlijk niets van doen.

Boze stiefmoeder
Welke andere rol dan kabouter

ik in dit tafereel had moeten krijgen weet ik eigenlijk ook niet. De boze stiefmoeder deed volgens mij helemaal niet mee en als ze dat wel had gedaan had ik die rol zeker niet geambieerd. Leuk was het passen van de kleding en de spanning om aan de optocht mee te doen. We werden op een boerenwagen – een bandenwagen – gehesen die verder was versierd met wat attributen en voortgetrokken werd door een tractor.

Ondanks mijn eerdere ergernis was het een heel leuke dag.

De koninklijke truien liggen met een roodwit lint erom gereed voor het Oranjepaar. | Foto: Aart van Belzen

Koninklijke trui

We weten het zeker! Koning Willem-Alexander heeft in zijn kledingkast een échte Zeeuwse visserstrui, die hij stiekem zo af en toe wel eens draagt.

Als hij met de hond wandelt bijvoorbeeld, of een rondje over het IJsselmeer vaart. Er zijn geen foto's van bekend, want hij is nooit betrapt. Maar... toch weten we het zeker! Jaren geleden kregen de koning en koningin Máxima namelijk ieder een prachtige donkerblau-

we wollen visserstrui van Jeanet en Ali Jaffari-Schroevers cadeau tijdens een bezoek aan Middelburg. De patronen van deze truien zijn tijdloos en worden nog steeds door jong en oud gedragen. Als je mooi wollen garen gebruikt heb je er jarenlang plezier van. Dus bij deze een oproepje.. als

we de foto's graag tegemoet! Wilt u ook zo'n mooie, originele Zeeuwse visserstrui dragen? Bij aankoop van het garen bij Atelier Jaffari in Arnemuiden krijgt u het patroon er gratis bij. Nog wel even zelf breien dan! En nee, dat hoefde het koningspaar dan weer niet te doen, verschil moet er wezen.

ZEEUWSE VISSERSTRUEN

iemand de koning en de koningin (of één van hun dochters – die duiken graag in hun moeders kledingkast) ooit spot met deze visserstruien aan, dan zien

Wilt u alleen een patroon kopen? Op de website vind u meer dan tien verschillende truien en vesten: <https://visserstruien.eu/shop/>.

Over de meelstreep

Op dinsdag 13 maart 1945 keerde koningin Wilhelmina terug in Nederland. Dat gebeurde in het Zeeuws-Vlaamse Eede. Het bewijs daarvan leverde ze door te wandelen over een witte streep waarvoor meel was gebruikt. Verf was niet beschikbaar.

door Allie Barth

De bevolking werd inderhaast opgetrommeld om de plechtigheid bij te wonen. Aan het eind van de morgen was het zover. Ze stapte uit de auto en liep vanuit België naar Nederland. Daar aangekomen gaf burgemeester Overmaat van Aardenburg blijk van zijn enthousiasme door haar te begroeten namens de bevolking, die blij was dat hare majesteit er weer was. Maar op bitse wijze gaf de koningin te kennen, dat hij wat mocht zeggen wanneer zij daartoe minzaam het verlof gaf. Deze gebeurtenis is op basis van overlevering voor het nageslacht bewaard gebleven.

Eede was als grensplaats de eerste gemeente waar de koningin op bezoek kwam. Zij bracht daarna nog bezoeken aan andere

gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen, Zuid-Beveland en Walcheren. Een bezoek aan Schouwen-Duiveland was nog niet mogelijk want dat was nog bezet gebied.

Goes

Op 18 maart 1945 was Goes aan de beurt. De vorstin werd op het bordes van het Stadhuis ontvangen door loco-burgemeester A.A. de Roo. Op die dag stond de Grote Markt vol met toeschouwers. Veel feestelijkheden waren er niet, de koningin moest nog verder.

Op 10 mei 1945 pakte Goes groter uit op Victory Europe Day met tal van feestelijkheden, waarbij de schoolkinderen niet vergeeten werden. Onder leiding van enkele onderwijzers zongen zij het Wilhelmus en daarna Wilt heden nu treden. De eerste regel van dat lied luidt: „Wilt heden nu treden voor God den Heere.” En ik denk zo dat er ook toen al schooljongens waren, die de tweede regel een iets andere tekst gaven. Die zongen dan: „Wilt heden nu treden, van boven naar beneden.” Maar dat kon! We waren immers bevrijd.

Koningin Wilhelmina passeert op 13 maart 1945 in Eede de Belgisch-Nederlandse grens. Derde van links (op de achtergrond) persoonlijk adjudant van de vorstin kapitein G.M. (Gerard) Rutten. Links van de vorstin (met hoed in de hand, op de rug gezien) commissaris der koningin jhr. mr. J.W. Quarles van Ufford. | Foto: ZB | Bibliotheek van Zeeland, Beeldbank Zeeland, rec. Nr 116933

Zeeland en de jonge jaren van prinses Juliana

Op een plaats waar je het niet zou bedenken staat een standbeeld van prinses Juliana als baby: zij werd in 1910 vereeuwigd in de voorgevel van het Middelburgse stadhuis. Dit bijzondere beeld heeft de brand van Middelburg in 1940 doorstaan.

door Peter Blom

Aan de prille kinderjaren van het prinsesje zit nog een Zeeuws tintje. Haar moeder koningin Wilhelmina, reed de kleine Juliana rond in een kinderwagen met Zeeuwse onderdelen. De kinderwagen werd in 1909 vervaardigd in opdracht van 'de Vrouwen van de Provincie Zeeland' en bevindt zich nu in het Rijksmuseum Paleis Het Loo. De wagen is geheel belegd met ivoor, de binnenkant is gevoerd met wit satijn en de kap is uitgevoerd in wit chroomleder omgeven met zachte kant. Alle metalen

delen, met uitzondering van het onderstel, zijn zwaar verzilverd. De zijanten zijn versierd met kroontjes en op het hoofdeinde prijkt het wapen van Zeeland. Het van Zeeuws kant vervaardigde baldakijntje boven de wagen, is echter in de loop der jaren verdwenen.

In dracht
In haar jonge jaren stak Juliana

zich nogal eens in een van de Zeeuwse klederdrachten als er een officieel bezoek werd gebracht aan Zeeland.

Dat gebeurde in 1919 in Zeeuws-Vlaanderen waar zij de Axelse dracht droeg en in 1924 tijdens een bezoek aan Goes en Middelburg toen ze in Zuid-Bevelandse protestantse dracht was gestoken.

Foto links: Prinses Juliana in klederdracht en koningin Wilhelmina tijdens het bezoek aan Goes en Middelburg, 6 en 7 augustus 1924 | Zeeuws Archief, Zeeuws Genootschap, Zelandia Illustrata, deel III, nr 1173-10

Foto midden: Het geschenk van de Zeeuwse vrouwen: een kinderwagen aan koningin Wilhelmina bij de geboorte van prinses Juliana in 1909. | Zeeuws Archief, Zeeuws Genootschap, Zelandia Illustrata, deel III, nr 393

Foto rechts: Beeld van koningin Wilhelmina met prinses Juliana, dat in de topgevel van het stadhuis te Middelburg is geplaatst, 1910. | Zeeuws Archief, Historisch-Topografische Atlas Middelburg (HTAM), nr A-264

Met gouden bus naar de kroning

Als de Goese Riet van Dijke-Izelaar érgens spijt van heeft, dan is het wel dat ze haar camera niet heeft meegenomen naar de kroning van Willem Alexander.

door Mieke van der Jagt

Dat ze daar überhaupt bij was, beschouwt ze nog altijd als een wonder. „De neef van mijn beste vriendin had ons opgegeven om bij de kroning te zijn. We zijn allebei enorme Oranjeklanten. Uiteindelijk mocht ik met de Zeeuwse delegatie mee. Mijn vriendin viel als Brabantse buiten de boot.”

En dus hoefde Riet een keer niet met bussen, treinen en trams naar hof- en hoofdstad om haar favoriete blauwe bloed te aanschouwen. Want bij zon- en regenweer zorgt ze dat ze erbij is als de doden worden herdacht of de Staten-Generaal door de vorst worden toegesproken. Mochten leden van het Koninklijk Huis in Zeeland opduiken, dan zorgt Riet dat ze in het publiek staat.

Fantastisch

„Het was dus fantastisch dat ik mee mocht. We werden met een gouden bus opgehaald en naar een zaal vervoerd waar we moesten wachten. We kregen niks te drinken want we moesten vier uur in de kerk zitten. Ik had een geweldige plek bij het gangpad;

Voor het vertrek met alle uitverkoren Zeeuwen bij de gouden bus. Riet is de vijfde van rechts. | Foto archief Riet van Dijke-Izelaar

we zagen ze binnen komen en gekroond weer weggaan.”

Kluis

„Dat ik geen camera meenam, was omdat het niet mocht. Je

mocht wel wat meenemen maar dat moest dan in een kluis.

Tijdens de dienst bleek dat de Staphorsters, die achter ons zaten, allemaal een camera onder

hun schort hadden. Toen kreeg ik al spijt.”

Naderhand heb ik nog een hele tijd gezellig met Herman van Veen staan kleppen, die was er ook. Toen kwamen er nog meer

camera's en telefoontjes boven water. Ik heb wel van veertig vrouwen (het waren allemaal vrouwen) foto's met Herman staan maken, maar van mezelf heb ik er geen. Jammer!

Dientje Rozeknop en de pipowagen

De woonwagen waarin de beroemde televisie-clown Pipo vanaf eind jaren 50 met zijn Mamalou in rondtrok kan qua bekendheid nauwelijks tippen aan de naar hem vernoemde 'pipowagen' in Westenschouwen.

Want daar heeft prinses Beatrix, toen Pipo nog niet eens bestond, een paar jaar haar zomervakantie doorgebracht.

De kampeerwagen was eigendom van Sophie Booy barones Van Randwijk, de tweede

particulier secretaresse van prinses Wilhelmina. In 1953 vond koningin Juliana dat haar dochter Beatrix met eigen ogen de gevolgen van de Watersnoodramp op Schouwen-Duiveland moest zien. De 15-jarige Bea verbleef toen met een vriendinnetje in de pipowagen en een jaar later nog eens.

Om zo anoniem mogelijk te blijven verbleef ze er onder een schuilnaam: Dientje Rozeknop, een naam die zo geplukt kan zijn uit een meisjesboek van die tijd. De pipowagen is tegenwoordig eigendom van de Stichting

Foto: Website PZC

Sophie en wordt ter beschikking gesteld aan mensen die door ziekte of andere nare omstan-

digheden behoefte hebben aan vakantie. In 2016 berichtte de PZC over de plannen van de

stichting en plaatste daar een op het oog heimelijk gemaakte foto van de pipowagen bij.

Iedereen wil het beeldje van Beatrix winnen

Het is, zo weet het Algemeen Dagblad te melden, de droom van elke ringrijder: het beeldje winnen dat toenmalig koningin Beatrix met eigen handen maakte en schonk aan de ringrijders. Adrie Reijnierse uit Koudekerke mocht in 1981 als eerste het bronzen kunstwerkje omhoog houden. Vorig jaar liet Joost Dingemanse uit Grijskerke iedereen achter zich in de strijd om de felbegeerde wisselprijs.

door Peter Verdurmen

Ringrijden is een sport vol tradities. Onbetwist hoogtepunt van het seizoen is de open wedstrijd op het Molenwater in Middelburg, midden augustus. Met zo'n tweehonderd deelnemers ligt de lat hoog. Leo de Visser (72) uit Ritthem, die vele jaren tot de Zeeuwse top hoorde, weet dat alleen de allerbesten die dag kans maken op de ereprijs. Wie in de dertig reguliere beurten één keer mis steekt, kan de kamp om het Zeeuws Kampioenschap meestal wel vergeten.

De ultieme prijs

„Het niveau ligt tegenwoordig ontzettend hoog”, zegt hij.

De laatste vijftien beurten spant het er extra om.

Daarin wordt bepaald wie kans maakt op het bronzen beeldje van Beatrix. In de kamp die volgt wordt de ringmaat steeds kleiner. Op het laatst houdt het publiek bij elke beurt de adem in. Leo de Visser: „Het beeldje is dé ultieme prijs voor ringrijders, iedereen wil de koninklijke wisseltrofee winnen.”

De schenking van een wisselbeker aan de ringrijders past in een koninklijke traditie. Koningin Wilhelmina en koningin Juliana gingen Beatrix voor, respectievelijk in 1919 en 1950. Ook Leo de Visser mocht ooit het zoet van de overwinning smaken. In 1983 was hij de beste. Om de koninklijke wisseltrofee definitief in bezit te krijgen moet een ringrijder het beeldje van Beatrix drie keer achter elkaar winnen of vijfmaal in totaal. Dat is tot nu toe niemand gelukt. (Bron: Zeeuwse Ankers)

Het beeldje van Beatrix. | Foto Peter Verdurmen

Stoere Zeeuwse boerinnen defileren op Soestdijk

door Willem Staat

Woensdag 30 april 1957. Om vijf uur 's morgens verlaat een touringcar Schouwen-Duiveland.

Daarin zitten twee vertegenwoordigers van alle gemeenten op het eiland. In Roosendaal voegt de bus zich bij de andere met mensen uit de rest van Zeeland. Vanaf die plek zet de colonne koers naar Paleis Soestdijk. Daar zullen inwoners uit de circa 1030 Nederlandse gemeenten defileren voor koningin Juliana, die haar 48ste verjaardag viert. Zeeland telde dat jaar maar liefst 102 (!) zelfstandige gemeenten.

Om elf uur arriveren de Zeeuwen op Soestdijk. Twee hunner valt een bijzondere eer te beurt. Dat zijn mevrouw P.M. de Rijke-Geleynse en burgemeester Jan Klompe uit Serooskerke (Schouwen). Omdat hun gemeente het kleinste aantal inwoners heeft (180) mogen zij Juliana persoonlijk gelukwensen. Tegenover de PZC verklaart mevrouw De Rijke

later: „Zij is erg vriendelijk, rustig en gewoon en ik vond het een grote eer haar persoonlijk te mogen feliciteren.”

De bezoekers nemen in de paleistuin plaats op een kaart van Nederland en dragen een bordje mee met de naam van hun woonplaats. Onder hen zijn, zo meldt Dagblad De Vrije Zeeuw, 'stoere Zeeuwse boerinnen' en in traditionele kledij gehulde inwoners uit Hindeloopen, Volendam, Urk, Bunschoten en Spakenburg. Na afloop krijgen de Zeeuwen een warme maaltijd en ze bezoeken ook nog een concours hippique, alvorens ze moe maar voldaan huiswaarts keren.

Op deze door Henk van Eenennaam uit Nieuwland verstrekte foto zijn Zeeuwse deelnemers te zien. Naast de al genoemde personen werden herkend: wethouder Kasse en mevrouw Kasse-de Nood uit Veere en Izaäk Joosse en Adriana Poppe uit Nieuw- en Sint Joosland.

Versierde fietsen in Cadzand omstreeks 1956. | Beeldbank Zeeland, foto Oscar de Millano, rec. nr. 45409

Zo snel mogelijk bekertjes met water naar de andere kant brengen tijdens spelen op Koninginnedag in 1969 in Middelburg. | Beeldbank Zeeland foto archief PZC rec. nr. 165096

Rinus Willemsen uit Biervliet is een van de streektaalspecialisten in Zeeland. Speciaal voor Zeeuws Weerzien klimt hij in de pen.

De muziek spelende gewo

Allicht zaogen wudder dao naor uut. Koneginnedag. 'n Dag vrie en fêeste nog an toe. Wudder levende daor al weeken lang nao toe. Waorum? Dà wil je zeker noe wè weten? 'k Gaon je vertellen.

's Middag deijen wudder altied spilletjes op de Mart. Op 't gazon was t'r dan 'n 'êel parkoers uutgezet. 'n Eêleboel vaoders en moeders waoren dan al 's morgens bezig gewist om alles klaor te zetten. Wudder, als kleine

joenges, stoengen dao al naor te kieke. De gasten uut de 'oôgste klassen die 'ielpen ook 'n 'andje mee. Mee 't sjouwen van banken, taofels en stoelen. Mao 't echte parkoers, dat deijen de vaoders en moeders van d'oudercommis-sie. Tegen de middag mochten de grôte joenges uut de zesde klasse 't parkoers uutpromberen om te kieke of alles wel in orde was. 's Middags was t'r vee volk op gangk. Dao was ommerst vee te zien en te beleven op de Mart. De

mêester dêelende een papieren
petje uut met een brêêje kleppe.
Daarop stond m'n naam. 't Was
best wel een stevig diengk. Rôôd
was de kleppe, blauw de kar-
tonnen band rond m'n bolle en
vanboven? Wit natuurlijk; wit
crêpepapier.
Op 't hos lag een grôôt bruun
zîl. An de kanten vastgepint
mee rekkers, zôdat er toch wat
speling was.
'k Most m'n petje afdoen en
onder 't zeil naor d'andere kant
kruupen. Dao waoren al drie

gasten voor me gewist. Dus 'k wist de bedoeling. Gewoon rechten deu. Dà was 't kortst. Toen 'k messchiens één meter was gekropen, moet 't al mis ziin ge- gaon. Glad gèên richtingsgevoel ee. Alles doenger. Ik verdwaolende. Paniek, jao echt waar. Daor 'aon toen al last van. Mao stille bluvn liggen, dat was ook gèên optie. Ik kroop vèder en vèder. Eindelienge kwam 'k boven 't zil. Nêe, nie an d'overkant, mao vlak naost m'n petje. En de mènsen an de kant? Die klapten. Uut

Pech

Stappen mee een lepel in m'n mond, dat goeng beter. Ook toen d'r een ei op lag. Gêen problemen. Maor 'n mannetje mee dik buukje, die 'ao pech. Dat ei viel van z'n lepel. En toevallig was dat ei niet gekookt. Wat 'n vies zootje. Die kreeg ook applaus. Nog meer dan ikke. 't Vintje was an 't wisselen en die kon die lepel niet goed klemmen. 's Avonds spelende 't muziek.

Rijen dikke stoengen de mensen dan weer op de Mart. Op de theater lieten de muzikanten een paor stikken 'òôren. 't Allerêeste was 't Wilhelmus. Kraomer, onze politieman, sproeng dan in de houding. Rechts 'and an z'n pette. Jao, die wist 'oe het moest en die gaf 't goeje voorbeeld. Even laoter stellende de muziek z'n eihen op voor de lampion-optocht. Kraomer d'r voor en die leidende het gezelschap deu 't durp. M'n kêesje brande schôône. Alles goeng goed,

maar op 't Singeltje kwam 't een
windvlaoge. De lampion week
uut en de ziekant vloog in de
brand. Eêst mao een klein stikje,
mao die was toch nie mêêr te
redden. Gelukkig, 'k was nie den
êênigsen. Den onderkant van
m'n lampion viel op de grond.
De bovenkant bengelde nog wat
in de wind an m'n stokje. De
stoet stappende vèder. Ik ook.
Mee m'n rôôd-wit-blaauw petje
op. En de muziek? De spelen-
de gewoon deu. As of t'r niks
gebeurd was.

‘Iedereen is benaderbaar. Dat is een beetje de kracht’

Ze staan allebei aan de vooravond van hun pensioen bij Zeeland Refinery, de raffinaderij in Vlissingen-Oost. Waar ze bijna heel hun leven hebben gewerkt. Zonder daarvan ook maar een dag spijt te hebben. Rob de Bree (66) uit Middelburg en Krijn van Klinken (63) uit Zierikzee kijken terug op hun arbeidzame leven bij hun bedrijf dat de wereld in beweging houdt.

Krijn van Klinken (links) en Rob de Bree.

Na 45 jaar kan **Rob de Bree** zich zijn sollicitatiegesprek nog bijna woordelijk herinneren. Er was op de huisdrukkerij een functie vrijgekomen, die gecombineerd moest worden met die van directiechauffeur. Of hij, oud-taxichauffeur net uit militaire dienst, bereid zou zijn om harder te rijden dan de maximum toegestane snelheid wanneer iemand met spoed naar Schiphol moest worden gebracht? Het bedrijf zou de boete wel betalen. Te hard gereden voor de baas heeft hij nooit, want bij de raffinaderij zijn wetten en regels heilig en houden ze niet van risico's.

Huisdrukkerij

Hij werd aangenomen voor de huisdrukkerij, waarvoor hij in Utrecht het certificaat offset-drukker behaalde. Waarom had Total, zoals het bedrijf tot eind 2011 heette, eigenlijk een huisdrukkerij? “In 1979 had je nog geen computers. Alles ging op papier. Interne formulieren, vergunningen voor koudwerk, heetwerk, graafwerk, gingen in stapels het bedrijf in om met de hand te worden ingevuld. En het interne krantje werd er gemaakt. Ik mocht zelf Total Nieuws drukken met daarin mijn foto en het bericht dat ik in dienst was getreden.” Ook reed Rob elke ochtend naar het oude postkantoor op de Stenen Beer in Vlissingen om twee grote

jute zakken vol met post op te halen. Zijn werk veranderde toen de kopieermachine een deel van het drukwerk overbodig maakte en de grote klussen werden uitbesteed. Hij kreeg er andere taken voor terug, zoals de verantwoordelijkheid voor de aanschaf en schoonmaak van de bedrijfskleding, die uiteraard aan de hoogste veiligheidsnormen zoals brandbestendigheid, moet voldoen.

Krijn van Klinken kwam in dienst toen in 1984 de hydrocracker werd gebouwd. Hij werd na de mavo in Zierikzee opgeleid tot machinist bij de marine en werd aangenomen als leerling-operator. Nog altijd glimmen zijn ogen als hij terugdenkt aan het plezier dat hij had tijdens de opleiding. Maar vooral aan het project, de hydrocracker. Die werd als een kale fabriek opgeleverd, waaraan later verbeteringen konden worden toegevoegd. “Die hydrocracker, waterstofkraker, was voor die tijd supermodern. Nog steeds eigenlijk. Als ik nu in het nieuws hoor praten over die waterstofhype, zeg ik altijd: die maken wij hier al 40 jaar.” De hydrocracker maakt van de zwaarste componenten hoogwaardige producten zoals benzine en lpg.

Schaalgrootte

Wat ze allebei plezierig vinden

is de schaalgrootte van Zeeland Refinery, waar ruim 400 mensen werken. In Vlissingen-Oost wordt jaarlijks 7000 kiloton ruwe aardolie en 2500 kiloton zware stookolie verwerkt, die vanaf de Maasvlakte via een 138 kilometer lange, ondergrondse pijpleiding naar Zeeland wordt getransporteerd. Met zijn productiecapaciteit is de raffinaderij niet supergroot, maar ook weer niet echt klein. “Je bent slagvaardiger als je wat kleiner bent. Flexibeler”, zegt Krijn.

“Ook in de organisatie. Iedereen is benaderbaar. Dat is een beetje de kracht.” Rob voegt er aan toe: “Iedereen kent iedereen, hierzo.”

Dat geldt zeker voor hem, want al zo'n twintig jaar hoort invallen bij de receptiedienst tot zijn takenpakket. In het begin waren er nog geen doorkiesnummers en al helemaal geen mobiele telefoons en moest elk inkomend telefoongesprek handmatig worden doorverbonden. Een van de twee receptionistes zat bovendien vrijwel continue aan de telex of telefax, destijds de snelste manieren om geschreven berichten door te geven. Nu vervangt hij de enige overgebleven receptioniste als die even van haar plaats moet om haar ronde te doen met de inmiddels veel schaarser geworden hoeveelheid papieren post of lunchpauze heeft.

Weersomstandigheden

Waar op kantoor nog wel eens kritisch naar de personele bezetting werd gekeken is dat op ‘de vloer’ ondanks de toegenomen automatisering niet het geval, zegt Krijn. Hij is in de loop van de jaren van leerling-operator en operator doorgeschoold naar panel-operator en chef-supervisor. Er zijn voor zijn fabriek vijf ploegen van 12 man die zeven dagen per week 24 uur per dag actief zijn.

Wie denkt dat computers alles onder controle houden wordt door Krijn uit de droom geholpen. Weersomstandigheden, zoals harde tot stormachtige wind, en koude regen kunnen het productieproces beïnvloeden. Ondanks de hoge temperaturen van boven de 400 graden in de hydrocracker kan elke afwijking effect hebben op de kwaliteit van het eindproduct. “Toen ik hier kwam vonden we een afwijking van drie procent al nauwkeurig, tegenwoordig werken sommige processen met

Zeeland Refinery | jaren zeventig

tienden van graden. Zo'n kleine afwijking maakt het verschil tussen diesel en benzine. Daarom ben ik soms als een kapitein op een schip: ik kijk naar het weer, wind, storm en regen.”

Energiebesparing

Waar is hij, terugkijkend op zijn werkzame leven bij Zeeland Refinery, het meest trots op? Zonder een seconde na te denken zegt Krijn: “De energiebesparing. Daar hebben we echt heel veel aan gedaan en op dat gebied behoren we tot de top van Europa.”

Terwijl ze staande voor de luchtfoto van Zeeland Refinery poseren, wijzen ze met trots al die bijzondere plaatsen op het complex. De hydrocracker,

maar ook de enorme oplagtanks en de Van Cittershaven. Daar vandaan wordt 97 procent van de 11,5 miljoen ton producten, die jaarlijks worden geproduceerd, verscheept. En niet te vergeten ligt er het enorme zonnepark, de nieuwe ontwikkeling in de energiewereld.

Gouden uurtje

Wat ze het meest zullen missen als ze met pensioen zijn? “De collega's”, zegt Rob. Krijn noemt de nachtdiensten. “De volle maan zien en de opkomende zon, die op het dorp schijnt. Dat gouden uurtje ga ik wel missen.”

Zeeland Refinery | 2020

Zeeland Refinery bestaat 50 jaar!

Alweer een halve eeuw is in Vlissingen-Oost een Zeeuwse raffinaderij actief op het industrieterrein. Als één van de eerste bedrijven opende het bedrijf de deuren in 1974 de deuren onder de naam Total Raffinaderij, vanaf 2011 heet de raffinaderij Zeeland Refinery. Ter ere van deze bijzondere mijlpaal zet ‘Zeeuws Weerzien’ dit jaar het bedrijf in de spotlight. We zullen dit doen door middel van een reeks artikelen, interviews met (oud) werknemers en

mooie foto's, om zo een kijkje te geven in het reilen en zeilen van dit wereldbedrijf met Zeeuwse wortels, dat niet meer weg te denken is uit de Gemeente Borsele.

Kijk voor meer informatie op www.zeelandrefinery.nl

Zeeland Refinery | 1984

Verdriet na de Ramp

Uiteraard brachten de bezoeken van de leden van het koninklijk huis aan Zeeland altijd veel positiviteit. De foto's uit de archieven bewijzen dat: vlaggen, vrolijke mensen, vreugde.

door Jopie Meerman

Maar af en toe word je geraakt door een foto die veel verdriet laat zien. Zoals de gezichtsuitdrukking van koningin Juliana bij haar bezoek aan Stavenisse.

De Watersnood bracht in dat dorp op Tholen veel ellende. Er verdronken daar 177 inwoners. De bewoners die er nog over kunnen vertellen, het worden er steeds minder. Naast het veel bekendere

Watersnoodmuseum op Schouwen-Duiveland is er ook een Watersnoodhuis in Stavenisse. Daar kunnen bezoekers in het informatiecentrum kennismaken met de Ramp, nog steeds met een hoofdletter, met de evacuatie en de wederopbouw. Het centrum is sinds 2015 gevestigd in De Stove, het voormalige raadhuis van Stavenisse.

Er zijn veel publicaties over De Ramp. Deze foto van Juliana haalde een anekdote naar boven bij een zeer betrokken Stavenissenaar: „Toen de koningin met de boot door het havenkanaal voer, riep een vrouw vanaf de dijk: Het is toch zo èrrig Majesteit, het is toch zo èrrig! En zo was het.”

Koningin Juliana op bezoek aan het door de watersnood getroffen eiland Tholen. | Foto: Beeldbank Heemkundige kring Tholen, maker onbekend.

Wachten op Beatrix | Foto Peter Verdurmen

Oranjefans zien geduld beloond

door Peter Verdurmen

Het was blauwbekken voor de drie Aardenburgse Oranjefans. Door de hardnekkige mist was het in de winter van 1993-1994 ijzig koud die ochtend.

Het werkbezoek van koningin Beatrix aan het Van Eeghenhuis, een vormingscentrum gelieerd aan de Doopsgezinde gemeente, was stilgehouden. Maar ja, wat blijft 'geheim' in een kleine gemeenschap? De komst van Beatrix ging vermoedelijk als een lopend vuurtje door Aardenburg.

Met wie ze die ochtend sprak en wat er werd besproken blijft in nevelen gehuld. Iets in de sociaal-culturele sfeer misschien? Is bij officiële bezoeken het pro-

gramma tot op de minuut van tevoren bekend - laat dat maar aan de Rijksvoorlichtingsdienst over - dit keer heerste er absolute radiostilte.

Stationwagon

Wat moet je dan als Oranjefan? Gewoon wachten, al is het uren, tot het moment daar is. Het geduld werd beloond. Eindelijk, daar komt ze aan in een uit de kluiten gewassen stationwagon. Geen twijfel mogelijk. Even zwaaien en dat was het. De koningin zal vast terug gezwaaid hebben naar haar fans. Het waren hooguit twee, drie seconden, maar daar zat het groepje fans uit Aardenburg niet mee. De lachende gezichten spraken boekdelen. De drie hadden koningin Beatrix gezien, een onvergetelijke unieke ervaring.

‘Zeeuws’ lied op koninginndag

De aubade op koninginndag, meestal op een plein voor een gemeentehuis, vond ik altijd lijken op zingen voor Sinterklaas. Want scholieren brachten de zanghulde aan de vorstin, die je nooit zag en die het ook niet hoorde.

Behalve het Wilhelmus stond er altijd nog een vast lied op het repertoire: Waar de blanke top der duinen. Een ‘Zeeuws’ eerbetoon aan het vaderland dat oorspronkelijk vijf coupletten telde,

maar in de moderne versie werd ingekort tot drie. Geschreven door Pieter Louwerse, geboren op 13 januari 1840 in Souburg. Nadat hij wegens gehoorproblemen was gestopt als onderwijzer, ging hij verder als schrijver van historische verhalen, romans en opstellen en gedichten voor de jeugd. Hij overleed in 1908, enkele dagen nadat hij in Den Haag werd aangereden door een tram. Op 23 januari 1912 werd op het Oranjeplein in Souburg een borstbeeld van hem onthuld.

Blanke top

*Waar de blanke top der duinen,
Schittert in de zonnegloed,
En de Noordzee vriend'lijk bruisend,
Neêrlands smalle kust begroet,
Juich ik aan het vlakke strand: (bis)
'k Heb u lief, mijn Nederland! (bis)*

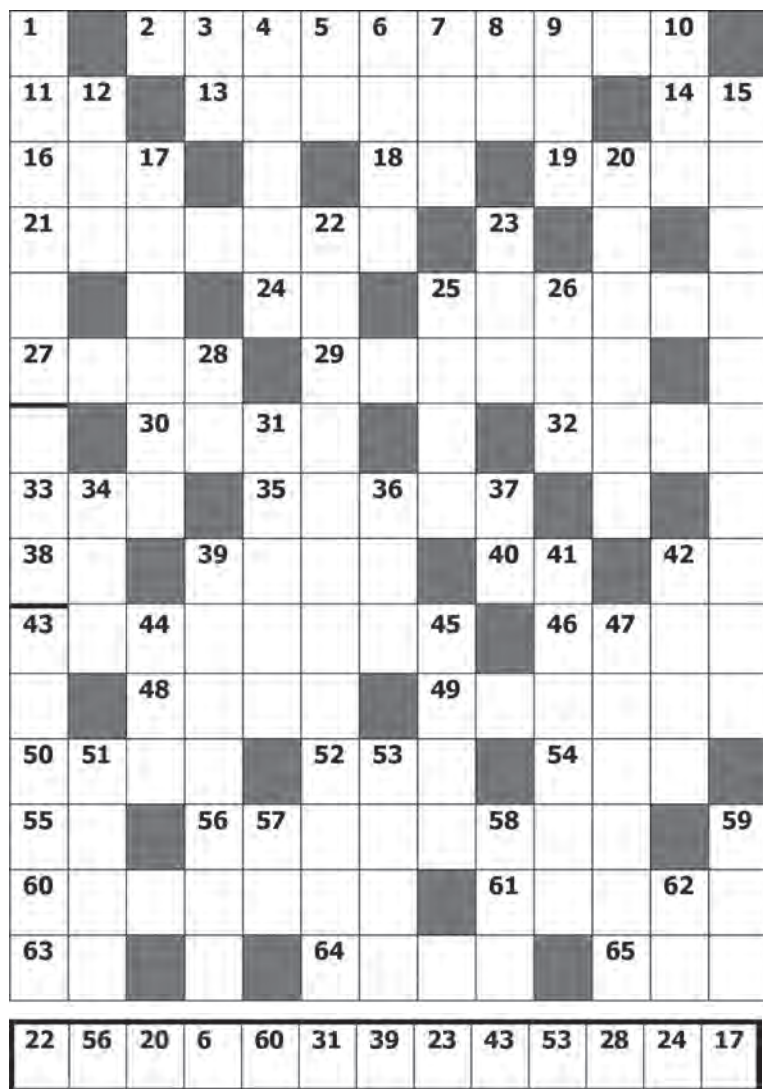
*Waar het lachend groen der heuvels,
't Kleed der stille heide omzoomt,
Waar langs rijk beladen velden,
Rijn of Maas of Schelde stroomt,
Klinkt mijn lied op ouden trant: (bis)
'k Heb u lief, mijn Nederland! (bis)*

*Blijf gezegend, land der vaad'ren,
Make u eendrachtig sterk en groot,
Blijf 't volk der Koninginne,
Houw en trouw in nood en dood!
Doe zo ieder 't woord gestand:
'k Heb u lief mijn Nederland!*

Aubade op koninginndag in Vlissingen in 1962. | Foto: Jacqueline Midavaine, Beeldbank Zeeland rec. nr 110782

Puzzel nummer 20: Oranje

© Louis Kesteloo

Horizontaal

2 27 april 11 geluid van een ezel 13 bijzonderheid 14 bezittelijk voornaamwoord 16 jong schaap 18 voorbij 19 kunstmest 21 vluchtige liefdesbetrekking 24 daar 25 stad in Zwitserland 27 knaagdier 29 prinses 30 Dobbelssteen 32 ontploffingsgeluid 33 bontgekleurde papegaai 35 zeilvaartuig 38 achter 39 roofdier 40 spil 42 onmeetbaar getal 43 wegdoen 46 gezichtsorganen 48 vruchtbare plaats in een woestijn 49 kroonprinses 50 openbare betrekking 52 getal 54 heks 55 neon 56 passagier 60 moeder van Beatrix 61 dopheide 63 voegwoord 64 tweegevecht 65 ieder.

Verticaal

1 Vader des Vaderlands 3 voegwoord 4 plaats op Zuid-Beveland 5 voorzetsel 6 edelgas 7 mobiele telefoon 8 stoomschip 9 scheepsvloer 10 vrijgevig 12 streling 15 moeder van Juliana 17 echtgenote van koning Willem-Alexander 20 prinses 22 ons koningshuis een warm hart toedragend 23 eenheid van verlichtingssterkte 25 vloerbedekking 26 jongensnaam 28 zangnoot 31 tafelgasten 34 snel 36 vlaktemaat 37 bazige vrouw 39 dochter van Juliana 41 waterpistool 42 niveau 44 bewust onschonken bestuurder 45 Indonesisch gerecht 47 roem 51 zeevis 53 tweelingbroer van Jakob 57 en andere 58 haarversteviger 59 deel van een boom 62 centiliter.

Puzzel mee en win

Stuur uw oplossing inclusief uw adresgegevens vóór 1 juni 2024 naar puzzel@zeeuwsweerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere.

Onder de goede inzenders verloten wij drie boeken over een Zeeuws thema, ter beschikking gesteld door ZB Bibliotheek van Zeeland. Als hoofdprijs kunt u de CD "Oranje ontmoet Zeeland" winnen, unieke beelden van

verbondenheid ter gelegenheid van het 25-jarig regeringsjubileum van HM Koningin Beatrix. De CD is gemaakt in opdracht van Provincie Zeeland met medewerking van o.a. Omroep Zeeland. Redactielid van Zeeuws Weerzien Ans van Nieuwenhuijze verzorgde destijds de tekst en achtergrondmuziek. Zij zal de prijs overhandigen.

Prijswinnaars puzzel 19

De juiste oplossing was: Klederdrachtmuseum. Helaas was per abuis een deel van de puzzel niet afgedrukt, waarvoor onze excuses. Daardoor was hij extra lastig te kraken. Niet iedereen had het bij het juiste eind, maar u wist tot hele inventieve oplossingen te komen. Wij hebben de vijf hoofdprijzen daarom verloot onder alle inzenders. De ter beschikking gestelde prijzen

(een schilderij, drie verschillende boeken over Zeeuwse klederdracht en een borduurpakket) zijn gewonnen door Franki Cap, Kieldrecht (België); M. Janse, Middelburg; M. v.d. Kreeke, Kamperland; Mevr. L.J. v.d. Male-van Vossen, Sint Analand; Joke Mol, Waarde. Wij nemen contact met u op voor de overhandiging van de aan u toegekende prijs.

Tekenaar Danker Jan Oreel feliciteert prijswinnaar Adrie Stevense. | Foto Hanneke de Vroe

Een geschiedenisstripboek voor een echte liefhebber

door Margreeth
Ernens-Abrahamse

Een prachtig stripboek als hoofdprijs van puzzel 18 van Zeeuws Weerzien. Adrie Stevense uit Kapelle is er heel gelukkig mee. De 85-jarige oud-bakker van Schore is niet alleen een verwoed puzzelaar, maar bovendien een geschiedenisliefhebber.

Illustrator Danker Jan Oreel kwam Stevense persoonlijk het stripboek 'Zeeland in de Tweede Wereldoorlog' overhandigen. Oreel maakte de geschiedenisstrip samen met auteur/historicus Jan Zwemer. In het gezellige appartement dat Adrie Stevense met zijn vrouw Maaïke in Kapelle bewoont, zijn veel antieke dingen te zien, zoals de oude weegschaal uit de bakkerij, vintage trommels en oude foto's. Blikvanger is de foto Het uitgaan der kerk van Schore, met daarop een hele rij kerk-

gangers in streekdracht. „Als je vroeger naar de bioscoop ging en er zat een vrouw in dracht voor je, dan zag je helemaal niks door die kap”, vertelt Stevense lachend.

Adrie wilde al op zijn twaalfde de bakkerij in, maar zijn ouders vonden dat hij toch eerst naar de mulo moest met daarna een vervolgoopleiding. Het bakkersvak bleef trekken en hij is dan ook veertig jaar met veel plezier bakker geweest. „Ik stond vooral bekend om de bolussen”, zegt hij niet zonder trots. Nu hij bakker-af is loopt hij nog steeds graag binnen bij een bakker, het maakt hem niet uit welke, want 'brood is brood, toch?' Oreel wijst Stevense verschillende pagina's in het stripboek aan die over Kapelle en Schore gaan. Tijdens het gesprek maakt Oreel een prachtige tekening van opa Wisse, de man die in het stripboek het verhaal over de oorlog aan zijn kleinkinderen vertelt. „Schore is helemaal kapot gebombardeerd”, vertelt Stevense. „Wij zijn geëvacueerd naar Baarland. Bij terugkomst was er helemaal niets meer.”

Hij verhaalt met verve over de bevrijding van Schore door de Canadezen en hoe de Vlaktebrug kapot was geschoten. „Die hebben ze gemaakt met bokken van De Schelde.” Later leverde hij als bakker brood aan de mannen die aan de Vlaktebrug en Vlaketunnel werkten. „Er hing daar een prachtige foto van, dus ik vroeg of ik die mocht hebben. Maar nee, dat kon niet. Later werd ik gebeld, dat ik 'm mocht ophalen. En dus hangt hij nu hier in de gang.”

Samen maken wij
Zeeuws Weerzien

Wordt ook vrijwilliger.

Kom naar de informatie-
dag op 23 april.

Onze activiteiten breiden uit. Daarom zijn wij op zoek naar extra helpende handen.

Wij kunnen uw hulp gebruiken bij diverse werkzaamheden, zoals de organisatie van leesbijeenkomsten, distributie van onze krant, PR, redactionele- of secretariaatswerkzaamheden. Lijkt het u leuk om deel uit te maken van het Zeeuws Weerzien team? Kom dan naar de informatiemiddag.

Op 23 april zijn wij tussen 14.00 - 15.30 uur aanwezig in de bibliotheek van Vlissingen, Zierikzee, Goes, Tholen en Terneuzen. Loop gezellig even binnen voor een vrijblijvende kennismaking.

(www.zeeuwsweerzien.nl voor meer informatie.)

De activiteiten van Stichting
Zeeuws Weerzien worden
financieel ondersteund door:VSBfonds,
iedereen doet mee

Monuta Helpt

‘Ik moe a zò nôôdig en dan moe’k nog nôôdiger’

Terwijl Robin Walraven (links voor) en Rianne Wondergem de vlag hijsen kijken Jan Louwerse (rechts), koningin Beatrix en de Belgische koning Boudewijn geïnteresseerd toe. | Foto archief Jan Louwerse.

Jan Louwerse | Foto Zeeuws Weerzien

Je hebt van die vrijwilligers die hun hand nergens voor om-draaien. Jan Louwerse (86) uit Middelburg wilde best een leesteam voor Zeeuws Weerzien opzetten, maar Walcheren was al ruim voorzien. ‘Dan doe ik het wel op Schouwen-Duiveland’, bood hij aan, want daar had hij ook een tijd gewoond. Nu is hij samen met Coby de Lange de motor achter de bijeenkomsten in de bibliotheek in Zierikzee. Zelf schudt hij trouwens herinneringen aan vervlogen tijden moeiteloos uit zijn mouw.

Wat is er zo leuk aan leesteam? „Belevenissen van vroeger spreken mensen aan. Voor het leesteam over klederdracht was zelfs een mevrouw uit Oss, die

wortels heeft in Zuid-Beveland, samen met haar vriendin naar Zierikzee gekomen. Het leverde leuke gesprekken op.” Als onderwijzer (hij stond onder

Onze Vrijwilliger

meer voor de klas in Kerkwerve en Gapinge) zette hij zich in voor het behoud van kleine scholen. Waarom? „Op een kleine school ken je alle kinderen en je weet alles over hun achtergrond. Kinderen krijgen ook meer aandacht. Hetzelfde geldt voor de leesteam. In een groep van 8 tot 10 mensen komt iedereen aan het woord. In grotere groepen is er altijd wel iemand haantje de voorste en komen sommigen niet aan het woord.” Mocht het gesprek stilvallen,

dan heeft Jan Louwerse zelf voldoende anekdotes om het geheugen te prikkelen. Voor dit nummer over Zeeland en het Oranjestad heeft hij een mooi verhaal over de opening van de Oosterscheldekering op 4 oktober 1986.

„Er werd gevraagd of van onze school op Gapinge twee kinderen in klederdracht koningin Beatrix op het dak van het Topshuis wilden assisteren bij de officiële openingshandeling: het hijsen van de vlag. Dat wa-

ren Robin Walraven en Rianne Wondergem. Beneden stonden alle andere schoolkinderen in een lange rij opgesteld: ook allemaal in klederdracht. Het koningshuis had daar speciaal om gevraagd met het oog op de vele hoge buitenlandse gasten, zoals president Mitterand van Frankrijk en koning Boudewijn en koningin Fabiola van België. Na de plechtigheid was er champagne voor de genodigden, maar dat kregen de kinderen natuurlijk niet. Dus vroeg Beatrix aan Rianne of ze ook iets wilde drinken. Die bedankte met de mededeling: ‘Ik moe a zò nôôdig en dan moe’k nog nôôdiger’ Het optreden van Jan Louwerse, die de twee kinderen in Walcherse dracht bijstond op het dak, kreeg voor hem een onverwacht vervolg. Hij verscheen prominent in beeld tijdens het televisiejournaal.

„Toen ik de zondag daarna in de kerk was, werd ik aangesproken door Leen Joosse, die van de babbelaars en de speculaas. ‘Ik zag gisteren toch zo’n leuke boer in het nieuws, die zou ik wel met z’n foto op een blikje willen hebben’, zei hij. Na de dienst werden spijkers met koppen geslagen. Samen met Maatje Kesteloo, die voor de klederdracht had gezorgd, werd ik gefotografeerd en verschenen we op blikken met speculaas.”

En de winnaar is: stokvis!

„Het is het recept met stokvis geworden. Als restaurant zijn we vooral op visgerechten gericht en dit past daar heel mooi bij. Voorjaar en vis dus!”

Cas Zwemer, chef-kok en eigenaar van restaurant Zeeuwse Streken in Middelburg en huiskok van Zeeuws Weerzien, heeft de stapel ingezonden recepten allemaal doorgenomen om daaruit het winnende recept te kiezen. Inzendster Tonny Leeftang-Wondergem mag in het restaurant van Cas komen genieten van een driegangen-diner voor twee, met natuurlijk stokvis als hoofdgerecht.

Tonny schreef bij haar inzending dat het een oud familie-recept is. In de loop der jaren werd stokvis echter moeilijk verkrijgbaar. „Het is ook nogal bewerkelijk, ik maak het recept tegenwoordig met kabeljauw.” Het recept bevat ook een combinatie van rijst en aardappelen en dat wordt volgens Tonny voornamelijk zo gedaan in de kuststreken. Cas heeft nog even in dubio gestaan of hij het ingezonden

Stokvis met mosterdsaus. | Foto Served.nl

recept met gestopte milt zou gebruiken, maar volgens hem houden maar weinig mensen van orgaanvlees. „En ik heb al eerder vraag gehad naar stokvis.

Ik geef er mijn eigen draai met een oosterse knipoog aan, met aardappelrijst en puree van zoe-te aardappelen, zodat alles goed is uitgebalanceerd.”

Met Pasen introduceert Zeeuwse Streken de nieuwe voorjaarsmenukaart. Naast ‘Zeeuws Lam’ komt daar dus ook het familierecept van Tonny Leeftang op.

Klederdracht of streekdracht?

Zeeuws Weerzien nummer 19 heeft de tongen flink losgemaakt. Zowel intern als extern. Het thema was ‘klederdracht’. Maar is dat wel juist, luidde de vraag? Moet dat niet ‘streekdracht’ zijn?

Siebe Kramer uit Oostkapelle, die enige tijd voorzitter was van de Zeeuwse Streekdrachten Vereniging, schreef ons: „Als ik tijdens vergaderingen per abuis over klederdrachten sprak kreeg ik steevast een reprimande! In Zeeuws Weerzien wordt alleen gesproken over ‘klederdrachten’. Wat is nu de juiste benaming?

Die discussie hadden we op de redactie ook al gevoerd. Klederdracht en streekdracht als verzamelnaam zijn uitwisselbare begrippen.

Omdat oudere Zeeuwen doorgaans het begrip ‘klederdracht’ gebruiken hebben we daar in onze krant voor gekozen. Er bestaat dus Zeeuwse klederdracht die is onderverdeeld in streekdrachten.

Ontspannen dagje Zeeuws-Vlaanderen

Een week voor het bezoek aan Axel door Hare Majesteit Koningin Beatrix op 2 juli 1985 plaatste de gemeente in de PZC een officiële annonce met een oproep aan de burgers: ‘Wij verzoeken u vriendelijk ter gelegenheid van dit bezoek de nationale vlag uit te steken’. Vervolgens werd de route vermeld die het koninklijk gezelschap per auto zou afleggen.

door Peter Verdurmen

Burgemeester A. Hack van Axel was wel wat gewend als het om

koninklijke bezoeken ging. Als voormalig burgervader van Veere en Arnemuiden was hij al vaker gastheer geweest van koninklijke hoogheden.

Streekbezoek

Niet alleen in Axel stond het college op scherp voor het koninklijk bezoek, ook in de gemeentehuizen in Hontenisse, Terneuzen, Sas van Gent, Oostburg, Aardenburg en Sluis werd menig uurtje vergaderd om alles tot in de puntjes te regelen voor het streekbezoek van Beatrix, het eerste én laatste in haar 33-jarige regeerperiode.

De koningin kwam wel vaker in het Land van d’Ee tot Hontenisse, maar dat ging om speciale gelegenheden, zoals de officiële

opening van de Westerschelde-tunnel. Het bezoek op die zonovergoten julidag in ’85 overtrof dat soort plechtigheden.

Pittig

Het programma was pittig, pauzes waren er nauwelijks in het koninklijk bezoek aan Zeeuws-Vlaanderen. Beatrix arriveerde per helikopter in Kloosterzande, opgewacht door commissaris van de koningin Boertien, burgemeester Somers en een enthousiaste menigte. Na een demonstratie boogschieten, nog altijd een populaire volkssport in Zeeuws-Vlaanderen, en een muzikaal saluut van showband Kloortje was het tijd om te vertrekken naar de volgende stops. Axel, Terneuzen, Sluis, Sas van Gent, Schoondijke, Oostburg, Eede en Aardenburg, overal liep de bevolking uit om Beatrix te begroeten.

Laatste halte

De laatste halte was Sluis. De Vlaamse kooptouristen konden hun ogen niet geloven toen ze aan het eind van de middag de koningin met haar gevolg voorbij zagen wandelen.

Hoe zou Beatrix terugkijken op dat dagje Zeeuws-Vlaanderen zonder dranghekken en stringente veiligheidsmaatregelen? Haar ontspannen lach zegt genoeg. Zij genoot, zo ook haar onderdanen.

De Sluise schooljeugd maakte spandoeken voor koningin Beatrix. | Foto: Peter Verdurmen

Koningin Beatrix wordt enthousiast verwelkomd in Kloosterzande. | Foto: Peter Verdurmen

Koninklijk jacht in Yerseke

door Kees Stevense

Het was passen en meten in de oude vissershaven van Yerseke op 19 augustus 1950 toen het koninklijk jacht Piet Hein de haven binnenvoer.

Begin van het tweedaags bezoek van Koningin Juliana en Prins Bernhard aan Zeeland. Dit was het eerste bezoek van Juliana aan Zeeland na haar inhuldiging tot koningin. Hoofddoel van dit bezoek was Middelburg waar het stadhuis na herstel van de oorlogsschade ten gevolge van de

beschieting in 1940, officieel door de koningin werd heropend.

Na terugkeer in Yerseke ging het koninklijk paar aan boord van de Piet Hein. Daar werd de koningin getraceerd op een vaatje kreeft en de prins op een vaatje oesters. De prinsesjes werden vanuit Soestdijk per auto naar Yerseke gereden en aan boord gebracht. Voor het slapen gaan mochten zij nog even aan dek om afscheid te nemen van het samengestroomde publiek op de kade. Maar wel onder het waakzaam oog van de kinderjuffrouw!

Het koninklijk jacht Piet Hein in de oude vissershaven van Yerseke. | Foto: Archief Kees Stevense

van de Bilt
ZADEN & VLAS BV

TRADITIE IN VLAS EN ZAAD SINDE 1897

Van de Bilt zaden en vlas bv is een familiebedrijf in de agrarische sector met een unieke ketenstructuur. Sinds 1897 produceert, verwerkt en verhandelt de firma landbouw (zaai-) zaden en vlasvezels over de gehele wereld. Daarnaast zorgt het bedrijf door middel van haar veredelingsprogramma voor constante rasinnovaties in de vezelvlas, olievlas en winterarwe teelt.

De relatie met haar producenten en haar klanten staat centraal.

Wat weet u er nog van?

Wilt u reageren op een artikel uit deze krant?

Stuur uw reactie naar redactie@zeeuwsweerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere. Komt er een herinnering bij u op naar aanleiding van één van onze bijeenkomsten? Ook die ontvangen wij graag.

Verrassend weerzien

Als twintiger (nu 59) heb ik met de man van mijn vriendin een aantal jaren sjeesje gereden in Nieuwlands kostuum. We waren actief in Zoutelande en Meliskerke. Een lief familielid kleepte mij hiervoor steeds aan met de kleding van haar moeder tot een prout wuuf. Speaker Lein herinnerde me er steeds aan dat ik getogen Drent ben en bij elke steekpoging schalde uit de luidspreekers dat de Drentse schone weer aan de beurt was. In de periode dat ik in Oost-Souburg woonde kreeg ik een ingeving om bij de fotograaf langs te gaan om mij in dracht te laten fotograferen. Nu ben ik werkzaam als coördinator van het SVRZ Ontmoetingscentrum voor mensen met beginnende geheugenproblemen en hun mantelzorgers in het Palet in Middelburg-Zuid. Op een dag meldde zich een nieuw echtpaar en laat dat nou de fotograaf zijn, die ooit heel lang geleden mij op de foto heeft gezet. Verrassend weerzien.

Henriëtta Joosse, Grijskerke

Noord-Bevelands

In Zeeuws Weerzien nr 19 miste ik de Noord-Bevelandse dracht. Van de vier overgrootmoeders waren er drie die tot hun overlijden nog volledig in de dracht gekleed waren. Op de foto, waarschijnlijk uit de jaren dertig, opoe en overgrootvader Versluis, wonende in Kamperland.

Henk Versluis, Biervliet

Correctie

In het stukje bij de foto van Magdalena Moggré-Leenhouts op de voorpagina van Zeeuws Weerzien nr 19 staat dat ze in 1968 overleed. Dit moet 1986 zijn. Enkele lezers, zoals Co Scheele-Faas en Janny Dek, wezen ons op deze fout. Dank daarvoor.

Feest van herkenning en bron van inspiratie

De leesbijeenkomsten die inmiddels in de hele provincie worden gehouden, zijn niet alleen een feest van herkenning voor de deelnemers maar tevens een bron van inspiratie voor de redactie. Want er komt altijd wel een suggestie voor een thema, een verhaal dat het verdient om nader te worden uitgewerkt of iemand neemt een voorwerp, boek of foto's mee die de belangstelling wekken. In het dorps huis van Schore werd Nico van der Meer geprikkeld door het nieuwe thema over Zeeland en het huis van Oranje. Hij kwam met de volgende herinneringen. „Toen koningin-regentes Emma in 1934 overleed zal ik amper twee jaar zijn geweest. Wij woonden in Leiden en ik ging achterop bij pa op de fiets naar Den Haag. Van het rouwgebeuren kan ik mij niets meer herinneren. Logisch, zo jong! Er werd later verteld dat de uitvaart van koningin Emma in het wit geschiedde. Toen prinses Juliana in 1937 met

prins Bernhard trouwde zijn we weer op de fiets naar Den Haag getogen waar zich op het Malieveld een grote mensenmassa had verzameld. Mij is vooral het Lippe-Detmoldlied bijgebleven, verwijzende naar de achternaam van Prins Bernhard, Von Lippe-Biesterfeld. Dat werd doorlopend door de menigte gezongen. In 1938 kregen we op school beschuit met muisjes omdat er een prinsesje geboren was: Beatrix! Uit hoofde van mijn beroep, gezagvoerder op een patrouilleboot van Rijkswaterstaat, kregen wij ooit prinses Beatrix en prins Claus aan boord voor een vaartocht op de Oosterschelde. Ook had ik eens de eer Prins Bernhard te ontmoeten en enkele foto's van hem te mogen maken tijdens de onthulling van een gedenksteen in Waarde ter herinnering aan een crash van een Britse bommenwerper in de Tweede Wereldoorlog. Dit zijn mijn aangename herinneringen aan het Koninklijk Huis.”

Hand van Pieter

In januari 1967 had mijn opoe Leijntje Geense-Hoekman op paleis Soestdijk een ontmoeting met prinses Margriet en mr. Pieter van Vollenhoven. Ze was daar naar toe gereisd met zes dames van de bejaardensociëteit uit Hoedekenskerke, waar ze een pop in Zuid-Bevelandse

dracht aanboden. Op de foto van links naar rechts: Adriana Schout, Leijntje Geense-Hoekman (1893-1971), burgemeester mr. M. Somers, prinses Margriet en mr. Pieter van Vollenhoven.

Adri Haaij, Goes

Vlaggen-defilé 1938

Mijn moeder, Maatje (Jansen-) Glas (1919-2011) heeft in 1938 deelgenomen aan het vlaggen-defilé ter gelegenheid van het veertigjarig regeringsjubileum van koningin Wilhelmina. Ze was samen met Marien de Jager lid van de jeugddeputatie

uit de gemeente Kapelle. Als herinnering kreeg ze een soort oorkonde, ondertekend door burgemeester Bierens, en wij hebben nog de foto waar ze (tweede van links) met de burge-meester en de vlag op de stoep van het stadhuis staat.

Geertje Jansen, Brouwershaven

Op de foto v.l.n.r. Donnie, Leo (staand achteraan), Frank en Peter Speckens op het Betje Wolffplein in Vlissingen. | Foto: Archief familie Speckens.

Zingen

Op Koninginnedag mochten de leerlingen van de hoogste klassen van de lagere scholen onze jarige vorstin toezingen. Dat gebeurde op de Oude Markt te Vlissingen bij de Sint Jacobskerk. Voor zover ik weet deden alle Vlissingse scholen daar aan mee. Het plein stond dan vol met zingende kinderen en hun onderwijsgeven. Het geheel stond onder leiding van meneer Heeren, schoolhoofd van de Sint Jacobschool aan de Breestraat. Hij beklom met zijn dirigeerstokje het daar geplaatste kathedraal en probeerde enthousiast de jeugd zo gelijk mogelijk te laten zingen. En dat viel lang niet mee. Elke deelnemer ontving na afloop een Koetjesreep. Pas daarna begon onze vrije dag. Met een papieren toeter, een ballon en een hoedje op het hoofd vierden wij feest. Op die dag liep er ook een stadsfotograaf door de stad die de kinderen van ons gezin wist vast te leggen.

Leo Speckens, Vlissingen

Onderbroekenstof

Wat leuk om op de website van Zeeuws Weerzien het stukje 'Daar komt weer een jakkenwuuf...' te lezen over Ploon Jobse, die naaister was van Walcherse dracht en werkte bij Annot. Ik ben de jongste dochter van Annot en ik heb Ploon goed gekend. Het riep bij mij een bijzondere herinnering op. M'n vader had een keer een dame als klant die belangstelling had voor die mooie blauwe gestreepte stof die ze zag liggen. Daar wou ze graag een mantelpakje van maken. M'n vader zei: „Weet u wel waar die stof voor gebruikt wordt? Boeren in klederdracht dragen onderbroeken van deze stof!” Dat vond ze heel interessant, maar ze kocht toch een flinke lap van die stof. Een paar weken later liep m'n vader op zondagmorgen naar de kerk en bij de bushalte zat die bewuste vrouw. Ze ging staan toen ze m'n vader zag en vroeg, heel trots en een beetje schalks: „Meneer Annot, hoe vindt u m'n pakje van onderbroekengoed?” M'n vader gaf haar een compliment en zei dat het haar goed stond. Rie Annot, Veenendaal

Rebelse actie

Op 8 mei 1962 kwam het hele koninklijke gezin naar Middelburg. Ik zat toen op de HBS in Oostburg en we besloten om daar op deze schooldag met een groep naar toe te gaan. Hoewel de rector geen toestemming gaf vertrokken we op de bewuste dag toch op de fiets naar de provinciehoofdstad. Een flinke tocht want ik had er al 11 kilometer opzitten van mijn woonplaats Retranschment naar Oostburg. Gelukkig kwamen we op tijd in Middelburg aan om de voltallige koninklijke familie te zien, die toen nog bestond uit koningin Juliana, prins Bernhard en de prinsessen Beatrix, Irene, Margriet en Marijke (later Christina). Wat we zagen was een snel voorbij lopende familie, uiteraard met hun beveiligers. Het viel op dat de nog redelijk jonge prinsessen zwaar opge-maakt waren. Op de boot van Vlissingen naar Breskens werd de spanning al een beetje voelbaar, want hoe zou dit avontuur de volgende schooldag aflopen. Als straf moesten we twee vrije zaterdagochtenden naar school terugkomen. Marian Rootsaert-Hennekeij, Schore

Waardevol

Mijn aandacht werd getrokken door de poster: Klederdracht! Snel heb ik een editie gehaald in de supermarkt. We zijn met de familie al jaren in de weer om Walcherse klederdracht, siera-den, spulletjes en voorwerpen van vroeger een plaats te geven. Waardevol voor de kinderen, die ook geïnteresseerd zijn. Jullie krant staat vol artikelen die je nieuwsgierigheid wekken. Superfijn dat alles zo makkelijk leest. Mooi om te delen en te be-waren voor de jongere generatie. Mijn zus zei: dat is een blad voor ouderen. Nou niet dus !!!

Dea de Visser, Oostkapelle

Beroemd in Duitsland

Ik wandelde vroeger met een mevrouw in Walcherse klederdracht van de kerk naar haar huis. Ze was wat slecht ter been, maar in gezelschap ging het goed. Ze was bijzonder spraakzaam, zodat ik niet veel behoefde te zeggen. Onderweg kwamen we vaak Duitse toeristen tegen, die allemaal een foto wilden maken. Zodoende staan we in veel Duitse fotoalbums. Hans van der Stel, Maastricht

Helaas kunnen niet alle inzendingen in de krant geplaatst worden. We gooien deze echter niet weg, maar bewaren ze en plaatsen ze op onze site.

Dus nog veel meer herinneringen van lezers leest u op www.zeeuwsweerzien.nl onder het tabblad 'van lezers'.

Veel leesplezier!

Samen lezen en herinneren

Uitnodiging

Wat weet u er nog van?

Op 27 april is het Koningsdag, maar eigenlijk zit 30 april nog vers in ons geheugen. De dag waarop we gekluisterd aan de buis zaten om Koningin Juliana het défilé op Soestdijk te zien afnemen. Of later haar dochter Beatrix het land zagen intrekken op bezoek bij ons 'gewone burgers'. Heeft u een speciale herinnering aan een ontmoeting met één van de leden van het Oranjehuis? Stond u zwaaiend met een vlaggetje, een hoedje en een toeter langs de kant? Deed of doet u nog mee aan de aubade bij het Stadhuis? Wij horen uw verhalen graag.

Geef u op voor een bijeenkomst

Kom langs op één van de locaties verspreid over Zeeland. Vrijwilligers van Zeeuws Weerzien zijn aanwezig om u welkom te heten met een kopje koffie of thee. Zij gaan graag met u in gesprek over het thema van deze krant. Uw herinneringen vormen een goede aanvulling op de Zeeuwse verhalen die wij verzamelen.

Toegang

De toegang is gratis (inclusief kopje koffie/thee). Neem gerust een kennis of buurman/buurvrouw mee.

Aanmelden

U bent altijd welkom, maar bij voorkeur horen wij graag of wij op uw komst mogen rekenen. Dit kan op de volgende manieren:

- Stuur een e-mail aan Rina Cevaal via leesteam@zeeuwsweerzien.nl (vermeldt duidelijk de locatie waar u naartoe komt en met hoeveel personen)

OF

- Vul onderstaande bon in en stuur deze in een gefrankeerde envelop aan: Zeeuws Weerzien, Postbus 33, 4350 AA Veere

Kijk op www.zeeuwsweerzien.nl/leesteam voor actuele informatie en (nieuwe) bijeenkomsten bij u in de buurt.

Naam: _____

Telefoonnummer (voor noodgeval, niet verplicht): _____

Ik kom met persoon/personen naar de bijeenkomst:

ZEEUWS-VLAANDEREN

Buurthuis de Triangel

Korte Kerkstraat 26, 4531 CL Terneuzen
☐ donderdag 11 april, 13.30 uur

Bibliotheek Hulst

Vismarkt 1, 4561 AZ Hulst
☐ maandag 15 april, 14.00 uur

☐ maandag 17 juni, 14.00 uur

Gemeenschapshuis De Warande

Wilhelminastraat 43, 4564 AD St. Jansteen
☐ donderdag 18 april, 14.30 uur

BEVELANDEN

Inloophuis

Poelvoordestraat 1, 4431 BP 's -Gravenpolder
☐ donderdag 4 april, 10.30 uur

SVRZ Inloophuis De Rietzanger

Hof Rietzanger 2, 4451 DE Heinkenszand
☐ dinsdag 16 april, 10.30 uur

Stichting Ouderenzorg Noord-Beveland - Amaliahof

Eduard Flipselaan 1, 4491 GS Wissenkerke
☐ vrijdag 3 mei, 14.00 uur

Dorpshuis

Nieuwe Kerkplein 15, 4423 AC Schore
☐ dinsdag 16 juli, 15.00 uur

De Vroone

C.D. Verekestraat 74, 4421 CE Kapelle
☐ dinsdag 23 juli, 15.00 uur

WALCHEREN

SVRZ De Kreek

Krekepad 37, 4361 JJ Westkapelle
☐ woensdag 27 maart, 10.30 uur

SVRZ De Tienden

Borné 14, 4374 DB Zoutelande (ook omwonenden/belangstellenden)
☐ donderdag 4 april, 14.30 uur

Dorpshuis Ons Dorpsleven/Theater De Verwachting,

Dorpsstraat 22-24, 4389 TP Ritthem
☐ woensdag 10 april, 15.00 uur

ZB Bibliotheek van Zeeland

Kousteensedijk 7, 4331 JE Middelburg

☐ woensdag 27 maart, 14.00 uur

☐ dinsdag 30 april, 14.00 uur

☐ woensdag 29 mei, 14.00 uur

☐ dinsdag 25 juni, 14.00 uur

Korenmaat

Kapellestraat 27, 4351 AL Veere
☐ vrijdag 17 mei, 14.00 uur

SCHOUWEN-DUIVELAND

Bibliotheek Zierikzee

Hatfieldpark 1, 4301 XC Zierikzee
☐ vrijdag 26 april, 15.00 uur

THOLEN

SVRZ Maartenshof

Bloemenlaan 8, 4695 HV Sint Maartensdijk
☐ woensdag 24 april 14.00 uur

Foto: A3franke

Jonge kroonprins met historische Maximiliaan-beker

door Peter de Jonge

Adri Franke uit Veere nam naar een leesbijeenkomst foto's mee van een koninklijk bezoek aan zijn woonplaats. Dat was in 1981, een jaar na de inhuldiging van koningin Beatrix, en de eerste keer dat ze op 'koninginnedag nieuwe stijl' met de hele familie het land in trok. Ze deed toen Veere en Breda aan.

„Ik had als enige fotograaf tijdens een koninklijk bezoek toegang tot het stadhuis. Burge-meester Hack had zich hiervoor hard gemaakt. Onder strikte voorwaarden mocht ik aanwezig zijn en foto's maken. Zonder flits.”

Waar hij die voorkeursbehandeling aan te danken had? „Mijn vader was gemeentebode op het stadhuis en ik had een goede band met de burgemeester omdat ik door mijn activiteiten bij het jongerenwerk regelmatig contact met hem had. Omdat ik een perskaart had kon ik ook meelopen met de stoet. Op het Oranjeplein, waar kinderspele waren, kwam ik blijkbaar te dicht bij de koningin en werd ik door een te actieve beveiliging weggeduwd. Hierdoor viel mijn camera op de grond en ging de achterklep open. Ik dook op de camera om de beelden op het rolletje te beschermen. Helaas bleek bij het ontwikkelen het grootste deel van de 36 opnames overbelicht. Gelukkig zijn er enkele bewaard gebleven.”

Eén daarvan, met een kleine beschadiging door overbelichting, is een nooit eerder gepubliceerde opname van de nog jonge kroonprins Willem-Alexander, die, aangespoord door prins Claus, een slok dure Chablis-wijn neemt uit de beroemde Beker van Maximiliaan. Deze kostbare bokaal is rond 1547 door keizer Karel V geschonken aan Maximiliaan van Bourgondië, die heer van Veere was. Deze heeft de beker in 1751 aan de stad geschonken onder de voorwaarde dat die nooit verkocht mocht worden. Willem-Alexander nam op deze foto een slok NADAT Beatrix eruit had gedronken, omdat Claus hem daartoe aanspoorde. Het was dus WA's eerste daad als toekomstig markies van Veere. De 'officiële' foto van Willem-Alexander die uit de beker drinkt is gemaakt in 1996 bij het 700-jarig bestaan van Veere.

Dankzij de foto van Adri Franke weten we nu dat de kroonprins vijftien jaar eerder als 14-jarige al zijn lippen aan de beker zette. „Mijn moeder in dracht keek toe toen Willem-Alexander als toekomstige koning ook een slok nam uit de beker”, aldus Adri Franke.

Vrijwilliger worden?

Wilt u ook als vrijwilliger een leesteam begeleiden of opzetten? Neem voor informatie contact op met Rina Cevaal (leesteam@zeeuwsweerzien.nl).

Zeeuws Weerzien komt tot stand dankzij de inzet van louter vrijwilligers én financiële ondersteuning door een aantal fondsen en subsidiegevers.

Deze financiële bijdragen zijn echter van tijdelijke aard. Om de krant ook in de toekomst gratis te kunnen blijven aanbieden, is

Steun ons!

uw hulp van onmisbare waarde. Dat kan op twee manieren. Door middel van het plaatsen van een advertentie in de krant (neem contact met ons op via adverteren@zeeuwsweerzien.nl voor de diverse mogelijkheden) of door middel van een donatie

via NL37 RABO 0336 2762 73 t.n.v. Stichting Zeeuws Weerzien. Uw gift wordt volledig ingezet voor de vormgeving, productie en verspreiding van de krant.

Zeeuws Weerzien is ANBI genoteerd – uw gift is aftrekbaar van de belasting. Wij zijn blij met iedere bijdrage.